

GARDUIX

Partida del terme de Calp (Marina Val.) (xxxv, 131.14).

HOMÒNIM. *El Garduix*, mas del terme de St. Feliu de Buixaleu, a La Selva, en el rieral d'Arbúcies, aigües avall de la bifurcació dels camins que d'Hostalric porten a Arbúcies i a St. Feliu de B. (*el gərdúš*, 1988).

El nom de Calp és sens dubte un derivat mossàrab¹⁰ de *card*, ll. CARDUS. Estan ben establertes i documentades moltes formes mossàrabs de derivats de *Card*, que s'hi assemblen fins a quasi identitat: *Gardenxa* (DECat II, 570b30-36), *Cardinxes* (570b16), *Cardanxa* (570b14), *Cardatxa* (570b10). Els NPP en *-ús* de *-UCIUS* formen un grup copiós estudiat per Aebischer (*Onom. Cat.*, p. 19), amb molts exemples; als quals se'n poden afegir molts més; i en particular *Cardús* cognom cat. i *Coll-Cardús* lloc important del te. de V. carisses. *Garduix* seria la seva resposta mossàrab, car en diverses zones del mossàrab la *-č* es redueix a *š*, ajudant-hi l'àrab que no té noms amb *č* i només *š*; i el *q* àrabic sona com una *g*- forta.

L'homònim de La Selva no pot ser mossàrab. Seria potser un derivat de *greda*: **greduix > gərdúš*? In-²⁵ creïble, perquè *-uix* no és sufix català i costa de creure aquesta independència entre els dos noms; car del de la Selva no tenim més que dades ben recents (no recollit enlloc més). Bé pot ser nom portat per valencians de la Marina que hi farien un hostal (com a tal³⁰ el trobo anunciat en propaganda de c. 1920); l'article *El G-* pot ser deixalla de l'art. arabitzant *Al-garduix*.

GARGA

Pla de la Garga. Pron.: *pla de lə gərgə*, oït a Aiguafreda, Centelles i altres pobles veïns, 1923, 1926, 1960 etc. És el pla de les cingleres, que dominen per la dreta la vall del Congost, des del Cerdà de la Garga fins⁴⁰ més al Sud de St. Miquel Sesperxes (on hi ha *Can Tres-Quarts*, mas que es troba dalt del grau per on s'hi puja des d'Aiguafreda en 0h45).

MENCIONS ANT. 982: «in com. --- Ausona, in te. de castrum Sti. Stefani, in locum quod dicunt *ipsa*⁴⁵ *Garga*, in ipsa Olmedella --- afr. Or. in rocha de ipsas Chonchas» (*Dipl. Cat. Vic.*, § 485, p. 40); també cit. per Abadal a propòsit d'una altra qüestió en *P. i R.*, n.º 156. Però és clar que aquest castell de St. Esteve ha de ser el castell de Centelles, encara que aquest⁵⁰ sigui damunt de St. Martí de Centelles.

HOMÒN. Almenys un, a l'alta Ribagorça, vall de l'Isàvena; 1256: «in lo Passo de *Garga*» (M. Duque, *Docs. de Ovarra*, 180.13) (també citat per Mz.Pi. «A lo Passo de *Garga*» d'un doc. d'Ovarra si bé datat⁵⁵ (err. tip.?) de 1056 (*Orig.*, 348).

Hi ha un *Garga* pda. en el Migjorn valencià te. Laguar (xxxiv, 153.2). I *garga*, mot sense definició, en el *Dicc.* de Rims de Jacme Marc.

ETIM. La pista més natural sembla assenyalar-la el⁶⁰

fet de dominar un gran Congost damunt d'altres cingleres. Doncs, un derivat de la mateixa arrel expressiva que *garganta*, que en l'art. següent anem a veure amplemment representat en la toponímia del Principat. No manquen derivats toponímics d'aquesta arrel expressiva *garg/karg-*, en NLL valencians. *Garganes* pda. d'Altea, sense NT- com el nostre (xxxv, 155.12); no massa lluny de Laguar; o amb -NT sense la -A: *Gargant* pda. de Xodos (xxix, 95.1).

També es podia pensar en altres arrels. De la de *carregar* no fóra arbitrari, car Desclot usa aquest verb en una variant *garregar* (*NCl.* III, 32.12), cert que bastant isolada (si bé Coll Alentorn la retroba en els *Gesta Karoli ad Carcassonam*).

Essent paratges rocosos, i atesa la situació a l'alta Ribagorça, i a les muntanyes del Migjorn també podríem pensar en un derivat de l'ibero-basc *karri* 'penya' (veg. ací els articles *Carcolze*, *Carreu* i altres).

Sobretot fóra bona base per enllaçar-ho amb un vell NL important i antic dels Xurros valencians: *Carrica*, aldea del mun. de Sogorb que Reglà 1609, p. 10 i Lapeyre donen entre els llocs moriscos, amb 18, 17 o 19 cases, potser ja despoblat el 1609. Si això s'hagués accentuat *Cárrica* podria haver-se contret en *Garga* a Osona i a l'Isàvena; sembla que Lapeyre hi posi accent, i en tot cas l'*Enc. Cat.* (article no firmat). Però, si hagués estat *Carrica* ja s'esfuma aquesta pista, perquè hi ha un *carriga* 'rosegall de troncs', del qual s'ha extraviat la cita en l'art. dedicat a *corrua* o en els d'en Gulsoy dedicats a *Cerc* i *Quer*. Els retrobaríem en el cedulari de l'*Onom.*, però no val la pena, perquè encara que a Sogorb accentuïn *cárrica*, pot ser ultracorreció aragonesa.

Tampoc crec que es pugui tractar del NP germ.³⁵ **GARIKA** (Först., 602; i veg., infra, art. *Garrigàs*) o de l'ètimon hipotètic *KARKA, -KIA 'garsa' (*DECat*, s. v.).

La pista que l'enllaça amb *garganta* resta la més seriosa. Val a dir que l'enllaça, amb *karri*, trobaria algun suport en el nom *Càrrega*, pda. que vaig anotar en el terme de Crevillent (xxxvi, 149.20, no confirmada en el mapa Lledó-Davó) i *el Cargal* (de la Vila Joiosa) (xxxv, 127.8); si bé aquest podria anar amb *CARCAR* (veg. art. *Vallcarca*; i cf. *Carcalí* te. Montserrat d'Alcalà).

GARGANTA

Cingles de la Garganta, prop de Castellar de N'Hug (Berguedà) (Torras, *Berg.*, 138).

Sobretot nom de collades:

Coll de la Garganta, partida del terme de Gisclareny (Berguedà); avui *Cal Garganta* oït com nom de masia a Saldes (xxxviii, 74.15).

Coll de la Garganta, en terme de Civís (Alt Urgell), documentat, c. 1518, en l'*Spill de Castellbò* (fº 83r).

Collum de Garganta en docs. de 1178 i 1205 (*Cart. St. Cugat* III, 272.371), que sembla ser al mateix lloc que *ipsa Garganta* en un doc. relatiu a Lavit (Penedès) a. 1080 (*Cart. St. Cugat* II, 364).